

## НОРМИ ТА ПРАВИЛА В ПОВСЯКДЕННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ: ЕКСПЕРТНА ОЦІНКА

## THE RULES AND REGULATIONS IN THE DAILY ACTIVITIES OF YOUTH ORGANIZATIONS: EXPERT EVALUATION

*У статті розкривається думка лідерів молодіжних організацій та об'єднань м. Херсона й Херсонської області щодо наявності формальних та неформальних норм і правил, які можуть виступати чинниками ефективної, результативної діяльності молодіжних організацій на Херсонщині. Автором обґрунтовано взаємозв'язок ефективної, результативної та активної діяльності молодіжних організацій із наявними в ній нормами й правилами, якими користуються в повсякденній діяльності члени організації. Завдяки проведеному автором опитуванню лідерів молодіжних об'єднань виявлено основні норми та правила молодіжних організацій. Увага акцентується на формальних нормах, серед яких основними є виконання функціональних обов'язків і дотримання статуту організації, та неформальних, серед яких переважають святкування днів народжень членів організації, календарних і професійних свят.*

**Ключові слова:** молодіжна організація, молодіжні об'єднання, формальні норми, неформальні норми, статут, звичаї, традиції.

*В статті розкривається мнение лидеров молодежных организаций и объединений г. Херсона и Херсонской области относительно существования формальных и неформальных норм и правил, которые могут выступать факторами эффективной, результативной деятельности молодежных организаций в херсонском регионе. Автором обоснована взаимосвязь эффективной, результативной и активной деятельности молодежных организаций с существующими в ней нормами и*

*правилами, которых придерживаются в повседневной деятельности члены организации. Благодаря проведенному автором опросу лидеров молодежных объединений выявлены основные нормы и правила этих организаций. Внимание акцентируется на формальных нормах, среди которых основными являются исполнение функциональных обязанностей и выполнение устава организации, и неформальных, среди которых лидируют празднования дней рождения членов организации, календарных и профессиональных праздников.*

**Ключевые слова:** молодежная организация, молодежные объединения, формальные нормы, неформальные нормы, устав, обычаи, традиции.

*The article reveals the thought leaders of youth organizations and associations m. Kherson State regarding the availability of formal and informal norms and rules that can act effectively and efficiently, effective organization of youth of Kherson. The author proved effective relationship, effective and activity of youth organizations existing in it rules and regulations that they use in their daily activities members. The conducted survey author of the leaders of youth organizations, discovered the basic rules and regulations of youth organizations. Attention is focused on formal rules, among which the main ones perform functional duties and compliance with the Charter and informal dominated birthday members, calendar and holidays.*

**Key words:** youth organization, youth associations, formal rules, informal norms, regulations, customs, traditions.

УДК 316.346.32-053.67:061.213

**Черкашина Т.О.,**

старший викладач кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та соціології  
Херсонський державний університет

Молодіжні організації, як і держава, у повному обсязі не можуть задовольнити потреби сучасної молоді [1, с. 277–278]. Одним із чинників цього, на нашу думку, є результативність та ефективність діяльності таких організацій (або її відсутність), спричинена також мотивами членства в організації самої молоді й метою створення молодіжної організації.

На наше переконання, таке функціонування молодіжних організацій у взаємозв'язку зі специфікою життєдіяльності регіону й територіальної спільноти в логічній послідовності схематично можна зобразити так: наявні в певному регіоні проблеми позначаються на умовах життєдіяльності територіальної спільноти, серед проблем якої виокремлюються молодіжні потреби; їх сьогодні намагаються задовольнити молодіжні організації та об'єднання,

діяльність і функціонування яких залежить від мети організації й мотивації її членів; ці завдання можуть бути як егоїстичними, так і суспільно корисними, що залежить від внутрішньої атмосфери й соціально-психологічного клімату в молодіжному об'єднанні, який зумовлюється наявними в організації правилами, порядками та нормами.

З огляду на зазначене вважаємо, що важливим моментом у дослідженні розвитку й функціонування молодіжних об'єднань та організацій може бути вивчення формальних і неформальних внутрішніх норм цих організацій як факторів, що впливають на результативність, ефективність та активну діяльність молодіжних організацій.

Беручи до уваги актуальність дослідження формальних і неформальних норм та правил, якими керуються лідери, учасники й члени молодіжних організацій

у повсякденній діяльності, ми намагалися вирішити такі завдання:

- виявити формальні й неформальні норми та правила, що використовуються членами молодіжних організацій у повсякденній діяльності;

- підтвердити або спростувати висунуті автором гіпотези щодо дотримання лідерами, членами й учасниками молодіжних організацій формальних і неформальних норм та правил.

Також нами було висунуто гіпотези, які базуються на таких припущеннях:

- більшість молодіжних рухів та організацій не дотримуються формальних норм і правил, які регламентуються державною та статутною документацією;

- більшість лідерів, членів та учасників молодіжних рухів та організацій керуються в повсякденній діяльності більше неформальними правилами, ніж формальними нормами.

З огляду на те, що еліта молодіжного руху (лідери й керівники молодіжних об'єднань), яка приймає відповідальні рішення, не лише причетна до реалізації молодіжної політики та зворотного зв'язку щодо ефективності прийнятих рішень, а й впливає на ефективність функціонування рухів та організацій, виступає ініціатором появи нових напрямів у їх діяльності. Експертами в дослідженні ми обрали саме лідерів і керівників молодіжних організацій м. Херсона й Херсонської області, які дали згоду на участь в опитуванні. На нашу думку, вони є висококваліфікованою групою експертів, які не лише здатні оцінити позитивні й негативні наслідки молодіжної політики щодо молодіжних громадських організацій, визначити власну модель їх подальшого розвитку, а й вплинути на клімат усередині організації, бути прикладом для наслідування, мотиватором ефективної роботи членів організації, чим сприяти ефективному функціонуванню руху.

Нами було опитано 26 експертів – офіційних лідерів молодіжних громадських організацій, які дали згоду на глибоку й докладну бесіду. Для вивчення їх думки було використано соціологічний метод напівструктурованого інтерв'ю.

З метою з'ясування ступеня узгодженості наявних формальних норм (що зафіксовано в нормативних і статутних документах) щодо їх дотримання членами організації учасникам опитування було запропоновано низку відкритих питань,

відповіді на які висвітлювали основні документи, що регулюють діяльність організації, зміни в статутних документах щодо появи чи розширення раніше заявлених цілей, ставлення членів організації до функціональних обов'язків.

Щодо основних документів, які регулюють діяльність цих організацій, усіма керівниками (26 осіб) було вказано статут організації та державні законодавчі документи (закони України, постанови Верховної Ради України, розпорядження Президента України) [2, с. 61–68]. Зміни до статутної документації з метою розширення діяльності й охоплення нових сфер і напрямів у роботі з молоддю вносили протягом свого функціонування 8 об'єднань. 16 молодіжних лідерів зазначили, що під час написання статутів організацій враховувалася можливість змін із метою функціонування об'єднання та прописувалося широке коло напрямів роботи з молоддю й населенням області. 2 експерти мету організації в статутних документах не змінювали, проте «завдання організації додавалися до зазначених у статті згідно з розширенням напрямів діяльності об'єднання та виникаючими обставинами».

Напівструктуроване інтерв'ю з керівниками молодіжних організацій спростувало припущення автора щодо того, що більшість молодіжних рухів та організацій не дотримуються формальних норм і правил, які регламентуються державною й статутною документацією. Усі 26 опитаних керівників молодіжних об'єднань наголосили на тому, що всіх членів об'єднання ознайомлено зі статутом організації та власними функціональними обов'язками. Щодо виконання обов'язків членами молодіжних організацій 23 лідери відзначили, що всі відповідально ставляться до обов'язків і в повному обсязі їх виконують. Мотивацією дотримання норм і правил, прописаних у статутній документації організації, для керівників, співробітників і членів організацій було зазначено трудові договори й виплату заробітної плати, а щодо волонтерів та учасників певних акцій – імідж молодіжної організації, перспективи особистісного росту в межах цього об'єднання, перспективи розвитку самої організації, цікаве дозвілля, яке зазвичай влаштовують активні молодіжні об'єднання для своїх членів, учасників і волонтерів. І лише 3 керівники вказали, що приблизно

60% членів відповідально ставляться до виконання функціональних обов'язків, а причиною невиконання обов'язків членами організації вони назвали мотивацію, яка не завжди «покриває» покладені на них ролі. Серед найпоширеніших формальних норм, якими переважно нехтують члени організації, було названо несвоєчасну звітність, запізнення на роботу, перекладання своєї роботи на інших членів організації.

Серед інших норм і правил, що регулюють поведінку членів молодіжних об'єднань і впливають на функціонування всієї організації, молодіжними лідерами названо неформальні норми (корпоративні правила, звичаї, традиції), які, на нашу думку, наявні в усіх молодіжних організаціях. Лідери 12 організацій заперечили існування в них корпоративних правил або норм, проте підтвердили наявність традицій і звичаїв.

Серед найбільш поширених неформальних норм керівниками молодіжних об'єднань було зазначено саме традиції та звичаї, з якими зазвичай ознайомлені не лише члени молодіжного об'єднання, а й волонтери та учасники, які час від часу беруть участь у діяльності організації й проведенні певних заходів та акцій. Серед таких заходів найчастіше називали святкування днів народження членів організації, святкування календарних і професійних свят (влаштовуються вечірки, корпоративні свята, фуршети), спільні ігри й проведення дозвілля (виїзди на природу, екскурсії тощо).

Було поставлено запитання: «Якими правилами – формальними, неформальними – переважно керуються члени організації?» 13 лідерів (50% опитаних) відмітили, що вони користуються формальними (виконують посадові обов'язки), а інші 13

лідерів – неформальними, пояснивши це тим, що в громадську, тим паче молодіжну, організацію люди об'єднуються насамперед через поклик серця або спільні інтереси.

Щодо дотримання норм і правил у повсякденній роботі членами організації всі опитані лідери погодилися з тим, що члени організації завдяки можливостям, зацікавленості, мотиваційному аспекту й очікуваному результату виконують функціональні обов'язки, які не завжди відповідають наявним ресурсам і мотивації самих членів. Часто виконання обов'язків та сумлінна робота виконуються членами об'єднання не стільки заради заробітної плати, скільки через підтримку спільної ідеї, бажання приносити користь, спираючись на частковий альтруїзм членів організації. Це частково підтвердило висунуту автором гіпотезу, що більшість лідерів, членів та учасників молодіжних рухів та організацій керуються в повсякденній діяльності більше неформальними правилами (які об'єднують людей і створюють соціально-психологічний клімат усередині організації), ніж формальними нормами.

#### ЛІТЕРАТУРА:

1. Черкашина Т.О. Молодіжні рухи як суб'єкт суспільно-політичних процесів / Т.О. Черкашина // Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління: збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Серія «Соціологія». – Т. 11. – Донецьк : ДонДУУ, 2010. – Вип. 146. – С. 275–282.
2. Черкашина Т.А. Законодательная база развития молодежного движения в Украине / Т.А. Черкашина // Социология, политология, философия и история: современные тенденции развития : сб. матер. Междунар. заочной науч.-практ. конф. (г. Новосибирск, 17 октября 2012 г.). – Новосибирск : Сибирская ассоциация консультантов, 2012. – С. 61–68.